

'EEN OUDERE METSELAAR KAN NOG PRIMA voor de klas staan'

We weten al langer dat er sprake is van een mismatch op de arbeidsmarkt. Dat blijkt ook duidelijk uit de Global Skills Index van recruitmentexpert Hays. Hoogleraar **Andries de Grip** heeft daar geen index voor nodig. Hij kijkt liever naar mogelijke oplossingen.

BEELD MARTYN F. OVERWEEL | TEKST RIVKA GROENIER

HET NEDERLANDSE CIJFER op de Global Skills Index steeg afgelopen jaar van 5,3 naar 5,9. Dat is hoog, de norm is 5. Maar wat zegt zo'n cijfer? Andries de Grip, hoogleraar Arbeidsmarkt en scholing en directeur van het Research Centre for Education and the Labour Market (ROA) van Maastricht University, vindt het wereldwijde onderzoek van Hays niet bijster interessant, zegt hij eerlijk. 'Wat mij als wetenschapper aan hun methode stoort, is dat ze het wel over skills hebben maar niet naar skills kijken. Er zit geen degelijke skills-meting achter. Ze kijken vooral naar de indirecte effecten van kwantitatieve tekorten, bijvoorbeeld loonstijgingen. Ook bekijken ze het veld vooral vanuit het werkgeversperspectief. Een voorbeeld: als flexibel werk afneemt, concluderen zij dat de spanning op de arbeidsmarkt toeneemt, omdat mensen vaker een vast contract krijgen. Maar dat is niet per definitie zo.'

Toch is er natuurlijk wel iets aan de hand. 'Dat er een mismatch is, is duidelijk. Om dat te constateren hebben we Hays niet nodig. We hebben zowel kwantitatieve tekorten aan technisch opgeleiden, leerkrachten en verpleegkundigen, als gebrek aan kwalitatieve skills. Ook is er nog te weinig aandacht voor de scholing en ontwikkeling van de beroepsbevolking.' Nederland doet het op Europese schaal relatief goed, zegt De Grip.

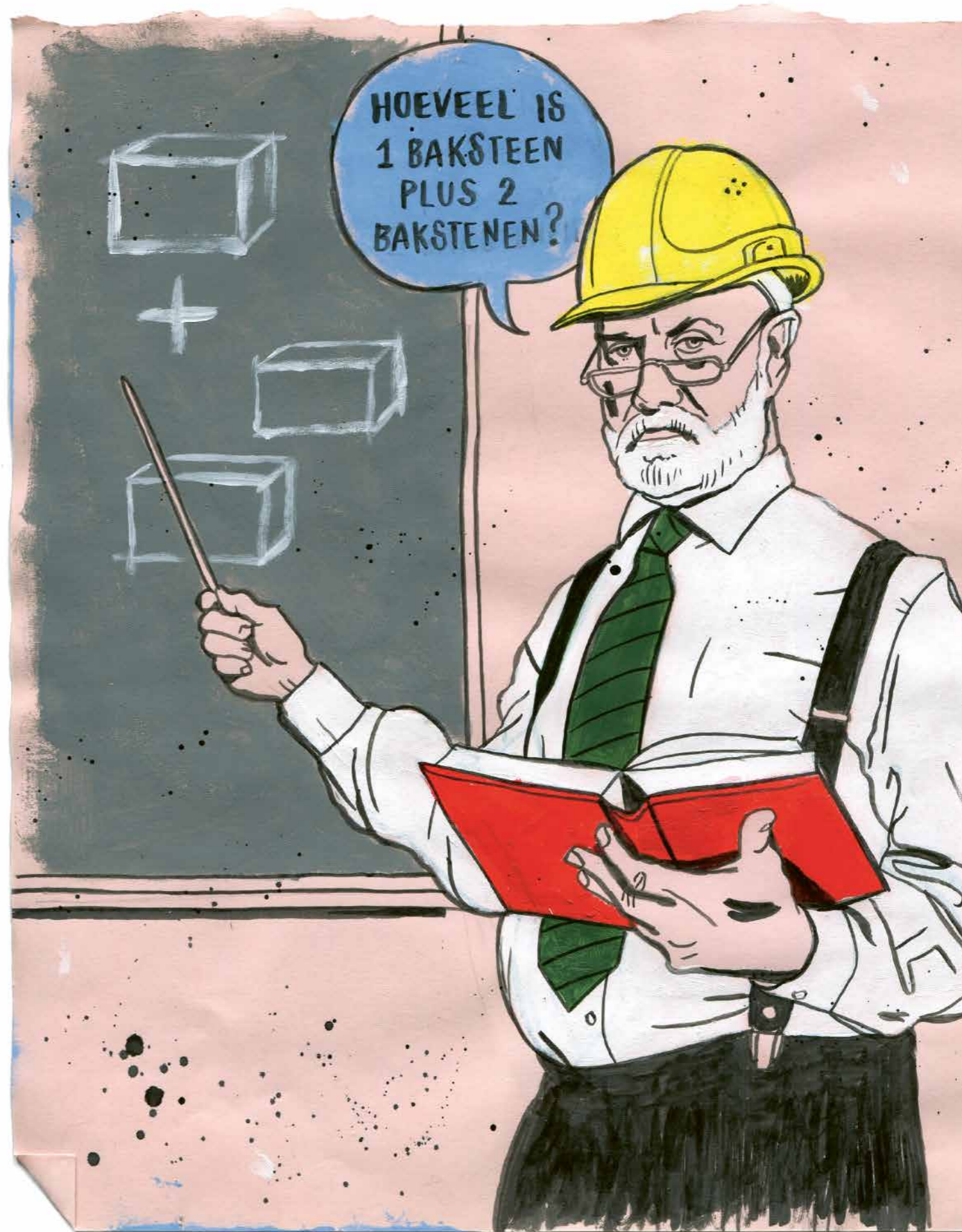
HET KAN BETER

'Maar dat wil niet zeggen dat je tevreden achterover kunt leunen. Op allerlei fronten kan het beter.' In Duitsland bijvoorbeeld, is het bedrijfsleven traditioneel nauw betrokken bij vakopleidingen. Wij hebben in Nederland ook de Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL), maar in Duitsland zorgen ze er beter voor dat het aantal leerlingen op peil blijft. In Nederland heeft de

metaalindustrie dat wel goed gedaan, maar de bouwsector liet de afgelopen jaren de vakopleidingen instorten. Dan is het geen wonder dat je na tien jaar tekorten krijgt.'

BETERE AFSTEMMING

In Nederland moeten opleidingen ook beter worden afgestemd op de arbeidsmarkt, stelt hij. 'We hebben duidelijke *macrodoelmatigheidsnormen*, die stellen dat opleidingen arbeidsrelevant moeten zijn. Prima. Maar die norm is veel te mild. 80 procent van de opgeleiden moet werk vinden. Er is vrijwel geen opleiding die dat niet haalt. Zeker in tijden van hoogconjunctuur, zoals nu, zou minstens 95 procent werk moeten vinden. Die norm moet dus omhoog.' Het effect van zo'n maatregel? Bepaalde opleidingen gaan het dan minder goed doen, waardoor ze minder mensen mogen opleiden. Bovendien krijgen onderwijsinstellingen er nog meer belang bij ►

Michel van Smoorenburg
Arbeidsmarktanalist bij UWV

**'ONS ONDERZOEK IS
EEN VOORBEELD VOOR
ANDERE LANDEN'**

'Onze afdeling Arbeidsmarktinformatie richt zich vooral op informatieverschaffing', zegt arbeidsmarktanalist Michel van Smoorenburg. 'Voor werkzoekenden en werkgevers, en sinds kort ook voor studiekeizers. Samen met SEO Economisch Onderzoek van de Universiteit van Amsterdam onderzoeken we het arbeidsmarktsucces van opleidingen. Vonden de studenten na hun opleiding werk, was het een vaste baan, wat is hun uurloon en hun jaar inkomen? We bekijken, vergelijken en maken ranglijsten.'

Er is geïnvesteerd in een goede methode. 'Dat wekt zelfs de belangstelling van de Europese Commissie, die het als voorbeeld ziet voor andere landen. We werken niet met enquêtes maar met betrouwbare administratieve data. Alle informatie wordt aan elkaar geknoopt.' UWV kijkt vervolgens ook naar mensen die tien jaar eerder een studie afronden. Afgestudeerden van studies met een goede startpositie doen het na tien jaar nog steeds goed, zo blijkt. Omgekeerd geldt hetzelfde. 'Archeologie bungelt onderaan. Tien jaar na afstuderen hebben weinig archeologen werk in hun eigen vakgebied.' De uitkomsten van deze onderzoeken verspreidt UWV zo breed mogelijk. 'Je ziet dat het flink wordt opgepakt door de media. Jongeren moeten er beter over gaan nadenken.' Studiekeizers laten zich zeker beïnvloeden door dit soort concrete informatie, denkt hij. 'Bij sommige opleidingen in de onderste regionen van onze lijsten zie je het aantal aanmeldingen het jaar daarop vrijwel halveren.'

ligt de nadruk niet alleen op kennis stampen maar ook op leren denken. Dat is bijvoorbeeld in België veel minder het geval.'

Wat hem wel zorgen baart, is de sterke polarisatie in Nederland. Onlangs signaleerde het ROA bij eigen onderzoek dat met name lager opgeleide werknemers nooit een cursus volgen. 'Dat is een groot probleem, want juist veel werk voor lager opgeleiden dreigt te verdwijnen door zaken als robotisering. Daar moet je wel op voorbereid zijn.' Het meest schokkend vindt De Grip de bevinding dat een kwart van werkend Nederland na het verlaten van de schoolbanken nog nooit een cursus volgde. 'Juist in een tijd waarin het belang van "een leven lang leren" zo centraal staat, is dat niet goed. Daar gaat duidelijk iets mis.'

EXAMENVREES

Waar de oplossing ligt? 'Uit het ROA-onderzoek blijkt dat dit voor een belangrijk deel aan de werknemers zelf ligt, ze zijn te weinig op scholing gericht.' Dat komt deels door onzekerheid. 'Veel laagopgeleide mensen zijn bang voor examens.' Werkgevers zouden het volgen van een cursus makkelijker moeten maken. 'Dat je het in werktijd mag doen, niet getoetst wordt en dat het gratis is, bijvoorbeeld.' Het mag ook wel wat pittiger, vindt hij. 'Zeg maar hoe het is tegen werknemers: als je het niet doet, dan loop je het risico dat je over een aantal jaar geen werk meer hebt.'

Voor UWV ziet hij ook een grotere rol. 'UWV zou bijvoorbeeld meer in het voortraject moeten zitten. Nu komen mensen pas in aanraking met UWV als ze hun baan kwijt zijn. Maar je kunt aan zien komen dat het werk voor een oudere metselaar te zwaar gaat worden en dat hij in de WIA zal belanden. Dat moet je voor zijn. Een 55-jarige metselaar kan misschien nog prima jaren voor de klas staan. We moeten meer bereid zijn mensen van deze leeftijd om te scholen en dat te doen voordat ze aan de zijlijn staan.' ■

► om leerlingen naar een richting met betere baankansen te begeleiden.' Ook de kwaliteit van het onderwijs moet omhoog, stelt De Grip. 'Er moet meer aandacht komen voor data-science. In bijna alle beroepen wordt tegenwoordig gewerkt op basis van data en dat neemt alleen maar toe.' En dan zijn er twee soorten skills waar veel vraag naar is: probleemoplossend vermogen en goede communicatieve vaardigheden. 'Daar moeten opleidingen zich veel meer op richten.'

Het probleem begint natuurlijk bij de studiekeuze. Jongeren gaan nog te veel voor 'schone-handen-beroepen'. 'Een kantoorbaan heeft een beter imago dan werken in een fabriek. Daar kijken jongeren meer naar dan of ze ergens een goede boterham mee kunnen verdienen.' De Grip ziet hier een duidelijke taak voor professionals die zich bezighouden met studie- en beroepskeuzevoorlichting. 'Bij die adviezen moet meer aandacht komen voor de arbeidsmarkt perspectieven van opleidingen, dat gebeurt nu veel te weinig.' Logisch, zegt hij, want in dat werkveld vind je veel mensen met een psychologische achtergrond. 'Het advies is daardoor vaak gericht op iets doen dat bij je past. Prima, maar als daar erg moeilijk werk in is te vinden, wat heb je er dan aan?'

NIET ALLEEN KENNIS STAMPEN

Natuurlijk moet het uitgangspunt zijn dat je iets doet wat je leuk vindt, relateert hij. 'Maar kies dan wel een richting met perspectief.' Neem nou een letterenstudie. 'Als je daarmee als vertaler aan de slag wilt, krijg je het moeilijk, want dat is een terrein waarin de automatisering het overneemt. Dit moet je mensen meegeven: "Oké, jij wilt Nederlands studeren, hartstikke goed, maar dan moet je wel leraar willen worden."' Wat kunnen andere landen eigenlijk van Nederland leren? 'We hebben op zich een goed systeem. Een aardige combinatie van door het bedrijfsleven geïnitieerde opleidingen en voltijdsopleidingen. En in Nederland